

Asistența Externă pentru Republica Moldova în 2019

Chișinău, 2021

Asistența Externă pentru Republica Moldova în 2019

Acest document este elaborat cu suportul financiar oferit de Uniunea Europeană și nu exprimă neapărat poziția oficială a Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Conținut

Limitări.....	2
Acronime.....	3
Introducere	4
Perspective 2020	5
Capitolul 1. Asistența Externă 2019 Republica Moldova în cifre: profil regional	6
Principalele canale și instrumente de distribuție a AE în 2019.....	8
Capitolul 2. Asistența Externă 2019 în cifre: câți bani au fost acordați și care au fost sectoarele finanțate în mod prioritar?.....	11
Programe de suport bugetar general.....	14
Capitolul 3. Asistența Externă 2019 Republica Moldova în cifre: cooperare regională	17
Structura și alocarea finanțărilor în contextul cooperării regionale	17
Programele în contextul cooperării transfrontaliere.....	18
Capitolul 4. Provocări/probleme în procesul implementării asistenței externe	23
Previzibilitate și Capacitatea națională de absorbție a AE 2019	23
Funcționalitatea platformei AMP.....	24
Raportare și monitorizare	25
Capitolul 5. Cele mai importante evenimente care au avut loc în 2019 în implementarea asistenței externe	26
Concluzii	29
Anexe	30
Anexa 1. Asistența Externă în 2019	30
Anexa 2 Principalele domenii de intervenție a donatorilor pe sectoare, 2019	31
Anexa 3 Lista instituțiilor beneficiare de asistență tehnică externă, 2019.....	32

Limitări

Acest raport a fost elaborat în urma unui amplu proces de consultare a rapoartelor anuale ale donatorilor, care a avut loc în perioada iulie-septembrie 2020. Raportul a fost realizat într-un format unic prin care s-a ținut cont, pe cât era de posibil, de diferitele perioade de raportare, precum și de distincțiile dintre evidențele și monitorizările asistenței externe derivate atât din angajamentele bilaterale, cât și cele multilaterale. Adicional, drept suport important au servit rapoartele de monitorizare ale autorităților publice, implementatoare ale acțiunilor finanțate de către partenerii de dezvoltare ai țării noastre. Comparatiile regionale sunt făcute în baza unor date preliminare, dat fiind faptul că datele finale sunt publicate, conform practicii internaționale existente, în luna decembrie a următorului an bugetar. Pandemia însă a provocat întâzieri în publicarea datelor la nivel internațional, astfel datele despre Asistența Externă 2019 publicate de către OECD și Banca Mondială prezintă cifrele preliminare pentru această perioadă.

Acest Raport poate omite neintenționat informații relevante privind unele proiecte de asistență externă. Eventualele discrepante posibile în cadrul Raportului, comparativ cu datele partenerilor externi, pot fi generate de următoarele aspecte:

- o parte importantă a asistenței externe nu se reflectă în BPN și/sau se execută în afara siste-

mului trezorerial național, datorită modalității de implementare prin management direct și indirect al donatorilor;

- discrepante între clasificarea sectoarelor la nivel național și cele ale OCDE/DAC;
- discrepante minore între datele partenerilor externi de dezvoltare și a Ministerului Finanțelor, privind sumele valorilor debursate, ca urmare a fluctuației ratei de schimb valutar la data creditării conturilor;
- diversitatea surselor de finanțare și a partenerilor de implementare;
- imposibilitatea evaluării decât post-factum a programelor de finanțare regionale;
- alte aspecte relevante care au impact asupra comparabilității datelor.

Proiectele reflectate în Anexele la prezentul Raport includ cele mai importante proiecte din perspectiva bugetului alocat și nu neapărat prin prisma importanței activităților, astfel evidențiem faptul că Republica Moldova beneficiază și de proiecte cu bugete mici care finanțează inițiative importante atât la nivel local, național, cât și regional.

Acronime

AE	Asistență externă	ÎMM	Întreprinderi mici și mijlocii
ADA	Agenția Austriacă pentru Dezvoltare	MAI	Ministerul Afacerilor Interne
AID	Asociația Internațională de Dezvoltare	MADRM	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
AMP	Platforma pentru gestionarea asistenței externe	MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
AOD	Asistența Oficială pentru Dezvoltare	MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
APL	Autoritate Publică Locală	MF	Ministerul Finanțelor
AT	Asistență tehnică	MJ	Ministerul Justiției
BCDE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei	MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
BCE	Banca Centrală Europeană	NIP	Facilitatea de investiții de vecinătate
BEI	Banca Europeană de Investiții	ODD	Obiective de dezvoltare durabilă
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare	ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare	OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
BM	Banca Mondială	ONG	Organizație nonguvernamentală
BPN	Bugetul Public Național	ONU	Organizația Națiunilor Unite
BS	Bugetul de Stat	PGD	Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă
CAD	Comitetul de asistență pentru dezvoltare	PIB	Produs Intern Brut
CE	Comisia Europeană	PFSE	Proiecte finanțate din surse externe
CHF	Franc elvețian	PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
CTIF	Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe	RM	Republica Moldova
CzDA	Agenția de Dezvoltare a Cehiei	SB	Suport bugetar
CZK	Coroană cehă	SDC	Agenția Elvețiană pentru Cooperare
E5P	Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu	SIDA	Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională
ENPARD	Programul European de Vecinătate pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală	SND	Strategia Națională de Dezvoltare
EUR	Euro	SSPT	Servicii de sănătate prietenoase tinerilor
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei	SUA	Statele Unite ale Americii
FGM	Fondul Global de Mediu	TIKA	Agenția Internațională Turcă de Cooperare
GPEDC	Parteneriatul pentru eficientizarea cooperării pentru dezvoltare	UE	Uniunea Europeană
IATI	Inițiativa internațională privind transparența asistenței	UNICEF	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii
IFAD	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă	USAID	Agenția Statelor Unite ale Americii pentru Dezvoltare Internațională
		USD	Dolar al Statelor Unite
		VNB	Venitul Național Brut

Introducere

În 2019, asistența oficială pentru dezvoltare (AOD) din partea țărilor *membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare (CAD)*¹ a totalizat 150,1 miliarde EUR, reprezentând 0,30% din VNB combinat. Aceasta a cuprins 147,4 miliarde EUR sub formă de subvenții, împrumuturi către entități suverane și contribuții către instituții multilaterale (calculate pe o bază echivalentă cu subvenția); 1,67 de miliarde EUR orientate spre dezvoltare instrumentele sectorului privat (ISP), 1,14 miliarde EUR sub formă de împrumuturi nete și acțiuni către companii private care operează în țările eligibile pentru AOD și 0,09 miliarde EUR de scutire a datoriei. AOD total în 2019 a crescut cu 1,4% în termeni reali comparativ cu 2018, pe măsură ce a crescut ajutorul bilateral acordat țărilor cu venituri mici.

Locul Republicii Moldova în acest context este unul destul de modest chiar și în comparație cu țările cu venituri mici recipiente de AE din Europa, și reprezintă 3,5% din totalul anvelopei dedicate țărilor cu venituri mici recipiente de AOD din Europa, ceea ce este de 6 ori mai puțin decât Ucraina și Turcia și de 1,7 ori mai mult decât Belarus. Suma AE, conform datelor ODCE este de aproape 207 mil.EUR. Prin comparație, valoarea totală a asistenței financiare externe debursate în anul 2019 la BPN, conform donatorilor, constituie cca 312 mil. EUR (cca 6.41 miliarde lei). Conform datelor raportate de către coordonatorii sectoriali ai asistenței externe și/sau beneficiarii naționali pe parcursul anului 2019, angajamentele de resurse de asistență financiară externă au constituit cca 422 mil. EUR (cca 8.3 miliarde lei). Aceste sume asigură implementarea a peste 400 de proiecte de asistență externă² (în desfășurare) acordată de diverși parteneri externi de dezvoltare care, în mare parte, este aliniată priorităților Guvernului ce țin de domeniul justiției și asigurarea supremației legii, modernizarea sistemului de educație și îmbunătățirea infrastructurii drumurilor și a celei energetice. De asemenea, o prioritate continuă să fie domeniul sănătății,

în particular, reforma spitalicească și cea a medicinei primare.³

Principalul document de planificare strategică al țării, în perioada de raportare, care a oferit un cadru clar a necesităților de finanțare, a fost **Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”**, focalizată pe șapte priorități de dezvoltare. Acestea sunt reconfirmate în mare și de angajamentele asumate conform Planului Național de Acțiuni pentru implementarea **Acordului de Asociere RM-UE** și a inițiativei **„Parteneriatul Estic: 20 Rezultate pentru 2020”**. Agenda 2030 reprezintă o nouă linie directoare pentru o dezvoltare durabilă, adoptată de comunitatea internațională care răspunde tendințelor și provocărilor globale, ce include 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD)⁴. Anul 2019 a fost și primul an în care Ministerul a raportat date necesare pentru monitorizarea și evaluarea nivelului de implementare a ODD-urilor⁵ în cadrul exercițiului de raportare voluntară. Mai important poate este că AGENDA 2030 transpune sau

1 <http://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-data/ODA-2019-detailed-summary.pdf>

2 <http://amp.gov.md/aim/viewNewAdvancedReport.do~viewFormat=html2~ampReportId=1035~widget=false~cached=true~startRow=0~endRow=99>

3 https://www.oecd-ilibrary.org/development/data/oecd-international-development-statistics_dev-data-en

4 <https://sustainabledevelopment.un.org/PartnershipAccelerator>

5 <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/sustainable-development-goals.html>

vine să susțină angajamentele pe plan internațional în domeniul eficientizării asistenței externe, precum *Declarația de la Paris* (2005), *Agenda de acțiuni de la Accra* (2008), *Angajamentele de la Busan* (2011) și *Comunicatul de la Mexico* (2014) etc, iar calcularea Indicatorilor ODD 16.16.1 Cheltuielile primare ale guvernului ca proporție din bugetul inițial aprobat, pe sectoare (după coduri bugetare sau asemănător) și ODD 17.16.1 *Numărul de țări care raportează progrese în cadrul de monitorizare a eficacității dezvoltării multilaterale care sprijină realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă* pentru prima dată arată atât provocări la acest capitol, cât și rezultate îmbucurătoare.

*Angajamentele de transparentizare și deschidere a datelor sunt dezvoltate în cadrul Parteneriatului pentru eficientizarea cooperării pentru dezvoltare*⁶ care stabilește cadrul și principiile de responsabilizare și transparentă a angajamentelor de asistență, în baza a 10 indicatori de performanță agreeți în cadrul Declarației comune de la Busan. RM a raportat indicatorii GPEDC⁷, rezultatul fiind inclus în evaluarea biannuală – Raportul Global de Progress 2018. Un alt forum de transparentă este și *Inițiativa internațională privind transparența asistenței*⁸, inițiată în cadrul celui de-al treilea Forum la nivel înalt privind eficacitatea asistenței din Accra (2008), a cărei membru este și țara noastră, începând cu anul 2012. Aceste parteneriate au încurajat desfășurarea de către MF a unui amplu proces de consultare a partenerilor de dezvoltare în iulie- septembrie 2020, lucru care a contribuit la reflectarea a două aspecte importante: i) Nivelul de utilizare al cadrelor de rezultate și instrumentelor de planificare ale țării de către furnizorii de cooperare pentru dezvoltare și ii) Raportarea progreselor asupra aplicării cadrului de monitorizare a eficienței dezvoltării cu participarea mai multor parteneri, care acordă suport în atinge-

rea de către țară a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă.

Cooperarea pentru dezvoltare cuprinde o gamă tot mai diversă de actori guvernamentali, multilaterali și nestatali care lucrează în moduri diferite – de la guvern la guvern, de la oameni la oameni, de la egal la egal și public-la privat – pentru a avansa durabil dezvoltarea sectorială. În sfera guvernamentală, principalele comunități de cooperare pentru dezvoltare sunt membrii, participanții sau asociații DAC, sau sunt implicați în cooperare de tip Sud-Sud. De asemenea, mai multe țări se unesc pentru a valorifica resursele politice, tehnice și financiare pentru proiectele de dezvoltare prin activități de cooperare triumphiulară și inițiative și fonduri de dezvoltare la nivel mondial și regional.

PERSPECTIVE 2020

În lumina pandemiei COVID-19, comunitatea globală are un rol important în sprijinirea dezvoltării țărilor, iar efectul negativ mare care se așteaptă justifică acțiunea colectivă globală. Este esențială sprijinirea sistemelor slabe de îngrijire a sănătății, care se pot prăbuși odată cu saturarea spitalelor și a altor furnizori de sănătate. Modul în care se dezvoltă pandemia COVID-19 va avea repercusiuni de lungă durată asupra țărilor în curs de dezvoltare, care depășesc cu mult efectele directe asupra sistemelor lor de sănătate și vor afecta sectoarele cheie generatoare de venituri, precum comerțul și prestarea serviciilor. De asemenea, se estimează perturbări socio-economice majore în părți ale lumii în curs de dezvoltare.

Datele din 2020 privind AE pentru Republica Moldova nu sunt încă disponibile, dar finanțarea sectorului sănătății de la toți donatorii (fundațiile bilaterale, multilaterale și private) a fost în medie de 38 mil. EUR pe an (în prețuri reale) între 2017 și 2019. În 2019, SDC a fost unul dintre cei mai importanți donatori (cu 7 proiecte de 25,8 mil. EUR), urmată de Fondul Global de Combatere a HIV/SIDA, Tuberculozei și a Malariei (cu 3 proiecte de 17,6 mil. EUR), și UE (cu 4 proiecte de 12,9 mil. EUR).

6 Agreat în cadrul celui de-al patrulea Forum la nivel înalt privind eficientizarea asistenței externe (Republica Coreea; 29 noiembrie – 1 decembrie 2011): <http://effectivecooperation.org/about/about-the-partnership/>

7 <https://effectivecooperation.org/wp-content/uploads/2019/07/Moldova-online.pdf>

8 IATI, inițiativă susținută de către PNUD: <https://iatistandard.org/en/>

Capitolul 1.

Asistența Externă 2019 Republica Moldova în cifre: profil regional

Locul Republicii Moldova în contextul regional este unul destul de modest chiar și în comparație cu țările din regiune recipiente de AE. Cu 3,5% din totalul anvelopei dedicate, care este de 6 ori mai puțin decât Ucraina și Turcia și de 1,7 ori mai mult decât Belarus, valoarea totală a asistenței financiare externe debursate în anul 2019 la BPN constituie cca 206,8 mil. EUR (cca 4.3 miliarde lei) conform Rapoartelor de executare ale BPN * și peste 312 mil. Eur conform rapoartelor donatorilor. Angajamentele de resurse de asistență financiară externă, au constituit aproape 422 mil. EUR (cca 8,3 miliarde lei), vezi Anexa 1. Aceste sume asigură implementarea a peste 400 de

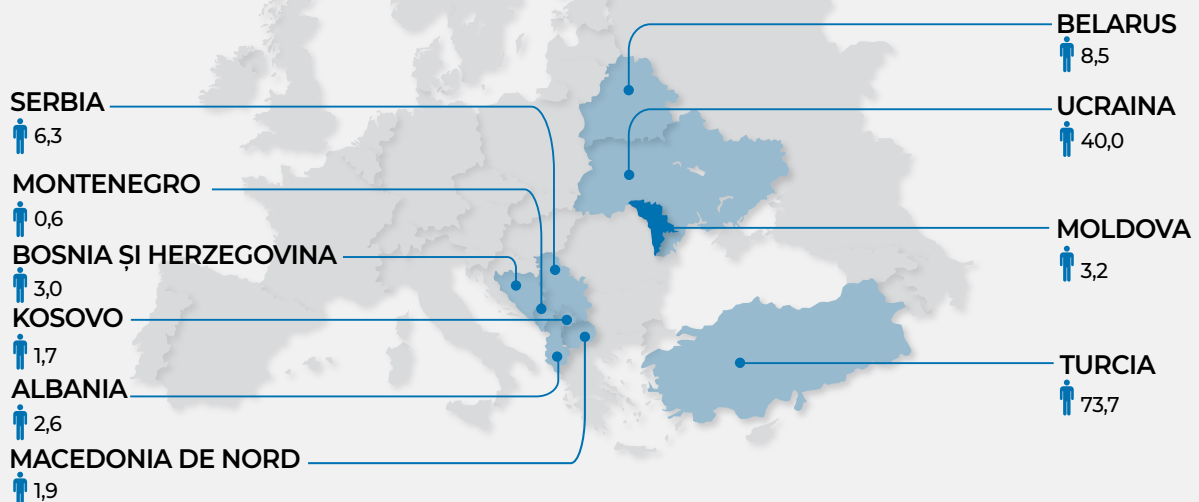
proiecte de asistență externă⁹ (în desfășurare) acordată de diverși parteneri externi de dezvoltare care, în mare parte este aliniată priorităților Guvernului ce țin de domeniul justiției și asigurarea supremației legii, modernizarea sistemului de educație și îmbunătățirea infrastructurii drumurilor și a celei energetice. Sănătatea continuă să fie un domeniu prioritar în particular reforma spitalicească și cea a medicinei primare.

⁹ <http://amp.gov.md/viewTeamReports.do?tabs=fal-se&language=ro>

Figura 1. Țări recipiente AOD Europa

EUROPA, TOTAL populație – 141,2 milioane (anul 2018)

 Populație, milioane (anul 2018)

Sursa: <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-data/cpa>

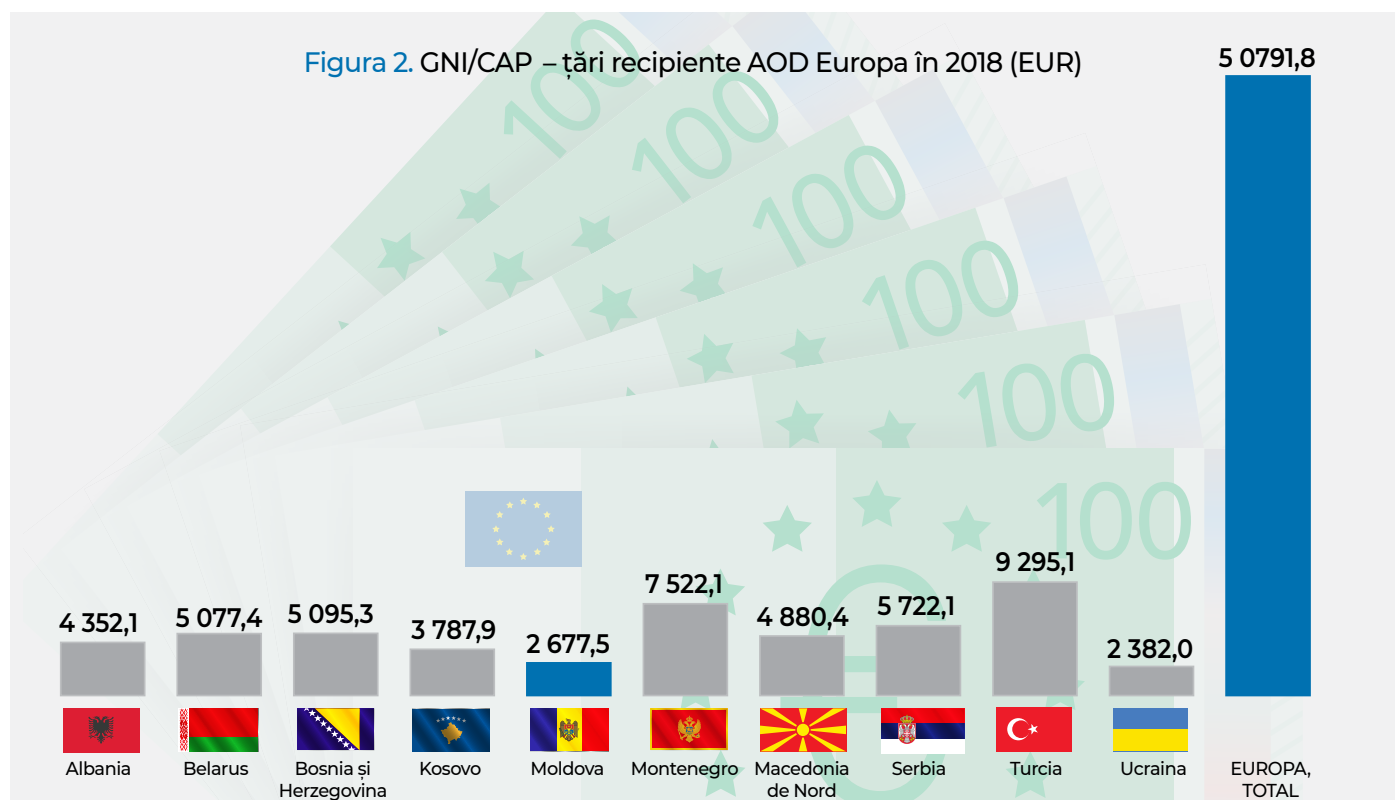
*<https://mf.gov.md/ro/content/catalogul-de-date-deschise-al-mf-pentru-anul-2019#>

Tabelul 1.
AOD Moldova 2019 în context regional

	Țări recipiente AOD Europa (EUR milioane)					GNI 2018 mil. EUR	AOD/ GNI 2018 %
	2014	2015	2016	2017	2018		
Albania	251,8	300,1	153,2	150,6	307,1	13479,2	2,3
Belarus	108,0	93,6	-20,0	-224,0	104,8	51399,7	0,3
Bosnia și Herțegovina	564,3	319,1	399,5	394,5	314,8	17623,0	1,8
Kosovo	518,8	392,1	331,4	351,4	308,8	7206,7	4,3
Moldova	463,7	279,9	234,7	216,9	206,8	10655,6	1,9
Montenegro	89,9	89,5	76,8	105,5	138,7	4941,5	2,8
Macedonia de Nord	189,8	191,9	150,8	134,3	152,2	10871,4	1,4
Serbia	328,7	279,8	567,3	1 511,9	956,0	42896,5	2,2
Turcia	3 086,5	1917,5	3231,9	2 818,3	1 063,2	675 922,7	0,2
Ucraina	1 257,1	1297,9	1364,1	1 057,3	1 093,5	114 410,6	1
EUROPA, TOTAL	7 648,3	6 074,2	7 302,2	7 531,8	5 749,2	949 406,9	0,6

Sursa: <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-data>

Figura 2. GNI/CAP – țări recipiente AOD Europa în 2018 (EUR)

Sursa: <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-data>

PRINCIPALELE CANALE ȘI INSTRUMENTE DE DISTRIBUȚIE A AE ÎN 2019

Principalele canale de distribuție a AE au fost: sectorul public (tradițional, cel mai mare beneficiar al Asistenței Externe), sectorul privat și sectorul non-guvernamental.

Tabelul 3.

Repartizarea AE pe instrumente de finanțare în sectorul public, 2019 (mil.EUR)

Sectorul Public		Angajamente	Debursări
1	Asistență tehnică – (acțiuni care vizează furnizarea de know-how sub formă de instruire / consolidarea capacităților, muncă analitică și cheltuieli asociate)	28,8	46,1
2	Suport bugetar – Granturi (fonduri nerambursabile transferate la trezoreria națională pentru finanțarea programelor sau proiectelor gestionate conform procedurilor bugetare naționale)	1,6	52,3
3	Suport bugetar – Împrumuturi (transferuri către trezoreria națională pentru care se angajează datoriile legale)	20,1	51,0
4	Proiecte de investiții – Granturi (activități destinate în principal creșterii capitalului fizic al beneficiarului, care nu angajează datoriile beneficiarului)	96,6	35,3
5	Proiecte de investiții – Împrumuturi (activități destinate în principal creșterii capitalului fizic al beneficiarului, care angajează datoriile beneficiarului)	108,2	45,6
Total:		254,3	230,2

Sursa: Date compilate în baza chestionarelor AE 2019 a Ministerului Finanțelor partenerilor de dezvoltare. Instrumentele de finanțare corespund definițiilor OECD.

Pentru a susține eforturile autorităților naționale în promovarea reformelor și alinierea la bunele practici, majoritatea donatorilor aleg să canalizeze AE prin intermediul sectorului public. În principal, pentru că reformele structurale și angajamentele nu pot fi realizate fără sprijinul financiar al donatorilor în timp util și cu un nivel

acceptabil al costurilor pentru societate. Instrumentele care au fost utilizate pentru aceasta au fost diverse: suport bugetar (44,5% din totalul resurselor alocate), proiecte investiționale (38,6% din totalul resurselor alocate) și asistența tehnică (16% din totalul resurselor alocate).

Conform datelor raportate de către coordonatorii sectoriali ai asistenței externe și/sau beneficiarii naționali, pe parcursul anului 2019, **Ministerul Economiei și Infrastructurii** continuă să fie principalul recipient al asistenței financiare externe cuantificată în debursări în sumă de **70,5 mil. EUR**, urmat de **Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului**.

Lider la capitolul atragerii asistenței tehnice în sectoarele patronate în perioada anului 2019 continuă să fie **Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale**, valoarea asistenței tehnice externe fiind în sumă de **27,3 mil. EUR**, urmat de **Ministerul Agriculturii Dezvoltării Regionale și Mediului**, cu cca **25 mil. EUR** pentru capacitatea și dezvoltarea domeniului de politici.

Tabelul 4.

Repartizarea AE pe instrumente de finanțare în sectorul privat, 2019 (mil. EUR)

Sectorul privat		Angajamente	Debursări
1	 Asistență tehnică – (acțiuni care vizează furnizarea de know-how sub formă de instruire / consolidarea capacităților, muncă analitică și cheltuieli asociate)	37,3	18
2	 Împrumuturi (transferuri legate de dezvoltare cu scadențe fixe către sectorul privat pentru care urmează să se facă rambursare)	64	30,3
3	 Granturi (transferuri pentru care nu este contractată nicio datorie legală)	6	2,5
4	 Alte instrumente	0,2	
5	Total:	107,5	50,9

Sursa: Date compilate în baza chestionarelor AE 2019 a Ministerului Finanțelor partenerilor de dezvoltare. Instrumentele de finanțare corespund definițiilor OECD.

Printre cei mai mari actori prezenți în sectorul privat sunt USAID, BERD, BEI. Aceștia finanțează atât capacitarea antreprenorilor în sectoare ca energia, reziliență climaterică, creșterea competitivității, cât și modernizarea infrastructurii și îmbunătățirea proceselor tehnologice. UE, deși

mai puțin prezentă în sectorul privat, este instituția care oferă granturi și garanții (compensări) ca urmare a schemelor de risk-sharing agreeate cu instituțiile financiare naționale. La fel, Suedia contribuie la schema oferirii granturilor preferențiale acordate femeilor.

Tabelul 5.

Repartizarea AE pe instrumente de finanțare în sectorul non-guvernamental, 2019 (mil. EUR)

Sectorul non-guvernamental		Angajamente	Debursări
1	 Granturi (transferuri în numerar sau în natură pentru care nu este contractată nicio datorie legală, inclusiv acțiuni care vizează instruirea / consolidarea capacităților, munca analitică și livrările asociate)	11,64	14,9
2	 Alte instrumente	4,04	4,1
3	Total:	15,7	19,1

Sursa: Date compilate în baza chestionarelor AE 2019 a Ministerului Finanțelor partenerilor de dezvoltare. Instrumentele de finanțare corespund definițiilor OECD.

Exercițiul de raportare din partea donatorilor a arătat că finanțarea sectorului non-guvernamental în anul 2019 de către donatori a fost acordată organizațiilor individuale sau asociațiilor umbrelă. Principalele domenii susținute au fost: sănăta - tea, educația și sectorul social , buna guvernare , drepturile omului , anticorupție și media. Natura

proiectelor a variat și a cuprins: monitorizarea managementului public, abilitarea cetățenilor de a se implica în procesele decizionale, sporirea capacităților autorităților , abilitarea autorităților publice locale, oferirea serviciilor medicale și sociale la nivel local, incluziunea socială și economică a persoanelor aflate în dificultate.

Nota: Formele diferite de raportare ale organizațiilor UN, dar și ale donatorilor în general nu au permis repartizarea întregii sume pentru angajamentele AE din 2019 pe sectoare de distribuție a acestuia, astfel, rezultând în o diferență circa 50 de mil. EUR, din cele 422 mil. EUR fiind raportate în acest studiu 370,5 mil. EUR. La fel există o diferență de raportare pe sectoare de distribuție a debursărilor , de puțin peste 10 milioane. Sumele Totale și pe fiecare donator pot fi văzute în Anexa 1.

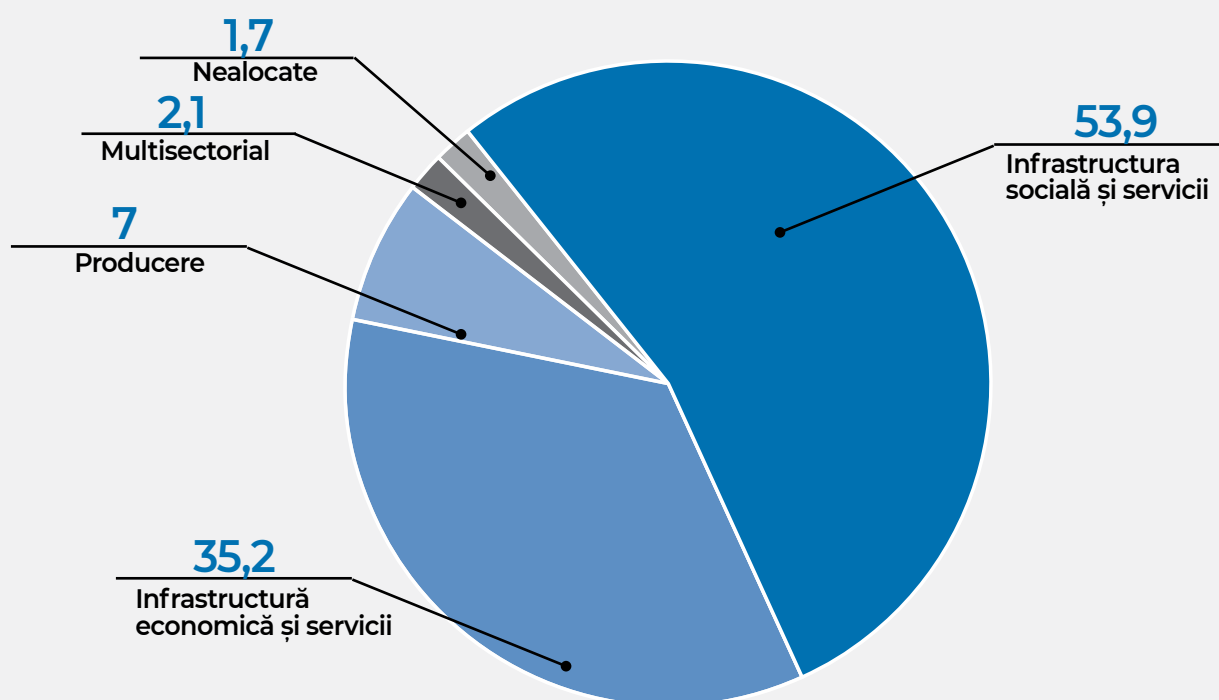
Capitolul 2.

Asistența Externă 2019 în cifre: câți bani au fost acordati și care au fost sectoarele finanțate în mod prioritar?

Conform datelor puse la dispoziție de către partenerii de dezvoltare ai țării noastre, în anul 2019 suma totală a angajamentelor AE oferită Republicii Moldova a fost de aproximativ 422 de mil. EUR, sau 6,4% din BPN, dintre care 208 mil. EUR au fost împrumuturi și 214 mil. EUR – granturi nerambursabile sau alte instrumente care nu angajează datorii. Suma debursărilor a fost de circa 312 mil. EUR, dintre care granturi – 99,5 mil. EUR și suma împrumuturilor, puțin peste 204 mil. EUR.

Conform datelor donatorilor externi, principalele sectoare unde este canalizată asistența externă pentru țara noastră sunt: infrastructura socială și alte servicii -53,9%, dintre care o treime dedicată educației, sănătății, apă și canalizare, sectoarele de producție (7% – dintre care agricultura, mediu) și infrastructura economică și servicii, cu 35,2% (vezi Figura 3 și Tabelul 6).

Figura 3. Repartizarea AE pe sectoare ale economiei, conform debursărilor în 2019 (%)

Sursa: Date compilate în baza chestionarelor AE 2019 a Ministerului Finanțelor partenerilor de dezvoltare. Instrumentele de finanțare corespund definițiilor OECD.

Tabelul 6.

Repartizarea AE pe sectoare ale economiei, conform debursărilor în 2019 (%)

Infrastructura socială și servicii, dintre care	53,9
Educație	6,8
Sănătate și populație	9,7
Apă și canalizare	0,8
Infrastructură economică și servicii:	35,2
Energie	16,4
Transport și comunicații	18,9
Producere:	7
Agricultură	4,9
Industrie și construcții	0,1
Comerț și turism	2
Multisectorial	2,1
Nealocate	1,7

Sursa: Date compilate în baza chestionarelor AE 2019 a Ministerului Finanțelor partenerilor de dezvoltare. Instrumentele de finanțare corespund definițiilor OECD.

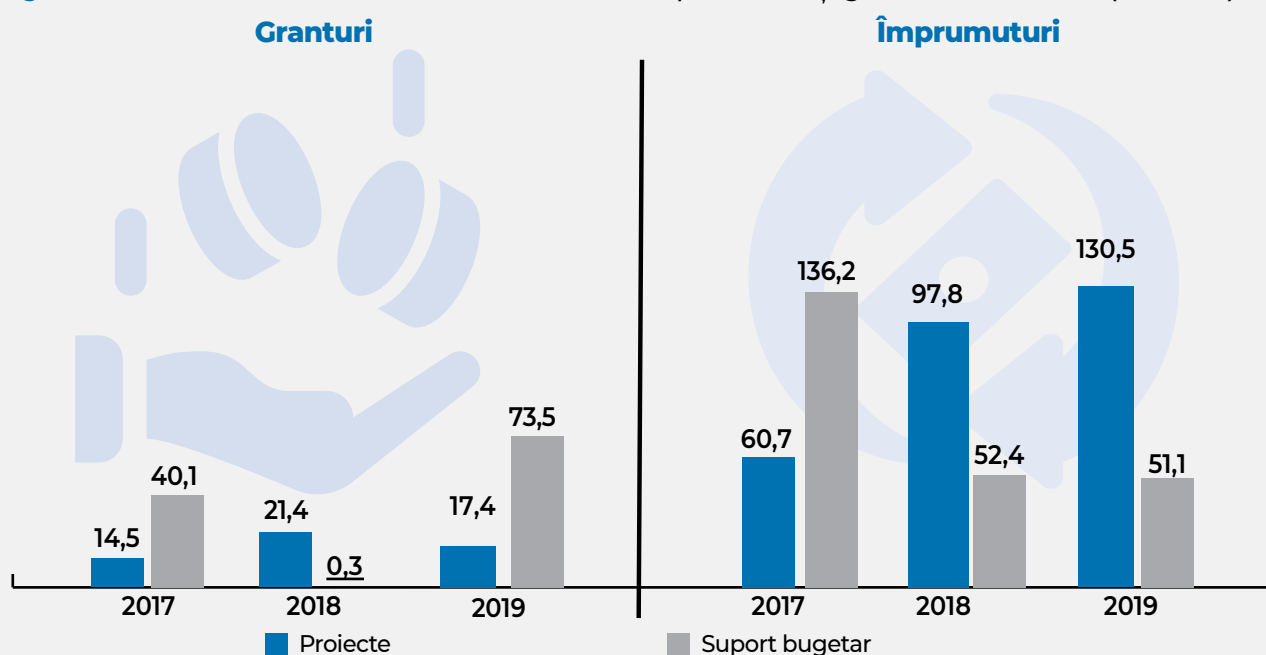
Asistența financiară externă acordată RM cuprinde suport financiar sub formă de împrumuturi, granturi, inclusiv livrări de bunuri și/sau lucrări pentru implementarea proiectelor/programelor de asistență externă.¹⁰

Graficele ilustrate mai jos prezintă informația privind asistența financiară externă ce a fost generată prin utilizarea datelor prezentate de către donatori și Catalogul Datelor Deschise al MF.

¹⁰ Pct.9 din Anexa 1 la HG 377/2018. <http://lex.justice.md/>

[md/375169/](http://lex.justice.md/)

Figura 4. Structura intrărilor în BPN sub formă de împrumuturi și granturi din AE 2019 (mil. USD)

Sursa: Catalogul datelor deschise al MF. Evoluția principalilor indicatori 2016- 2019. Anul 2019 include datele raportate de către donatori

Tabelul 7.

Structura intrărilor în BPN din Asistența Externă în anii 2017-2019 (mil. USD)

		ANII		
		2017	2018	2019
		executat	executat	executat
Granturi	Proiecte	14,5	21,4	17,4
	Suport bugetar	40,1	0,3	73,5
Împrumuturi	Proiecte	60,7	97,8	130,5
	Suport bugetar	136,2	52,4	51,1
Granturi pe cap de locuitor, dol. SUA		18,2	7,2	30,4
Împrumuturi pe cap de locuitor, dol. SUA		65,3	50,1	60,4

Sursa: Catalogul datelor deschise al MF. Evoluția principalilor indicatori 2016- 2019. Anul 2019 include datele raportate de către donatori pe instrumentele de grant și împrumut în sectorul public fără asistența tehnică

Prin comparație, Rapoartele de executare a BPN prezintă un tablou ușor diferit. În anul 2019, la BPN au fost debursate granturi externe în sumă echivalentă cu **1,6 miliarde de lei** (de 4,1 ori mai mult decât în anul 2018), destinate implementării proiectelor finanțate din surse externe și programelor de suport bugetar . Această evoluție se datorează inclusiv reluării finanțării externe în special a programelor de suport bugetar și a semnării angajamentelor de finanțare cu FMI.

Tabelul 8.

Structura intrărilor în BPN din Asistența Externă în anii 2016-2019 (mil. lei)

	2016	2017	2018	2019
Granturi primite	1 372,5	1 008,8	387,4	1 602,6
Împrumuturi	4 646,3	3 724,1	2 461,2	2 623,6
Granturi primite, %BS*	4,2	2,8	1,0	3,7
Granturi primite, %BPN*	2,8	1,9	0,6	2,4
Granturi primite, %PIB	0,9	0,6	0,2	0,8
Împrumuturi, %BS*	14,4	10,5	6,4	6,1
Împrumuturi, %BPN*	9,6	6,8	4,1	4,0
Împrumuturi, %PIB	2,9	2,1	1,3	1,3
BS	32 313,2	35 479,1	38 708,3	47 070,2
BPN	48 462,6	54 522,4	59 608,9	65 971,903
PIB	160 814	178 880	190 016	209 300

Sursa: Catalogul datelor deschise al MF. Evoluția principalilor indicatori 2016- 2019 și Rapoartele de executare a BPN

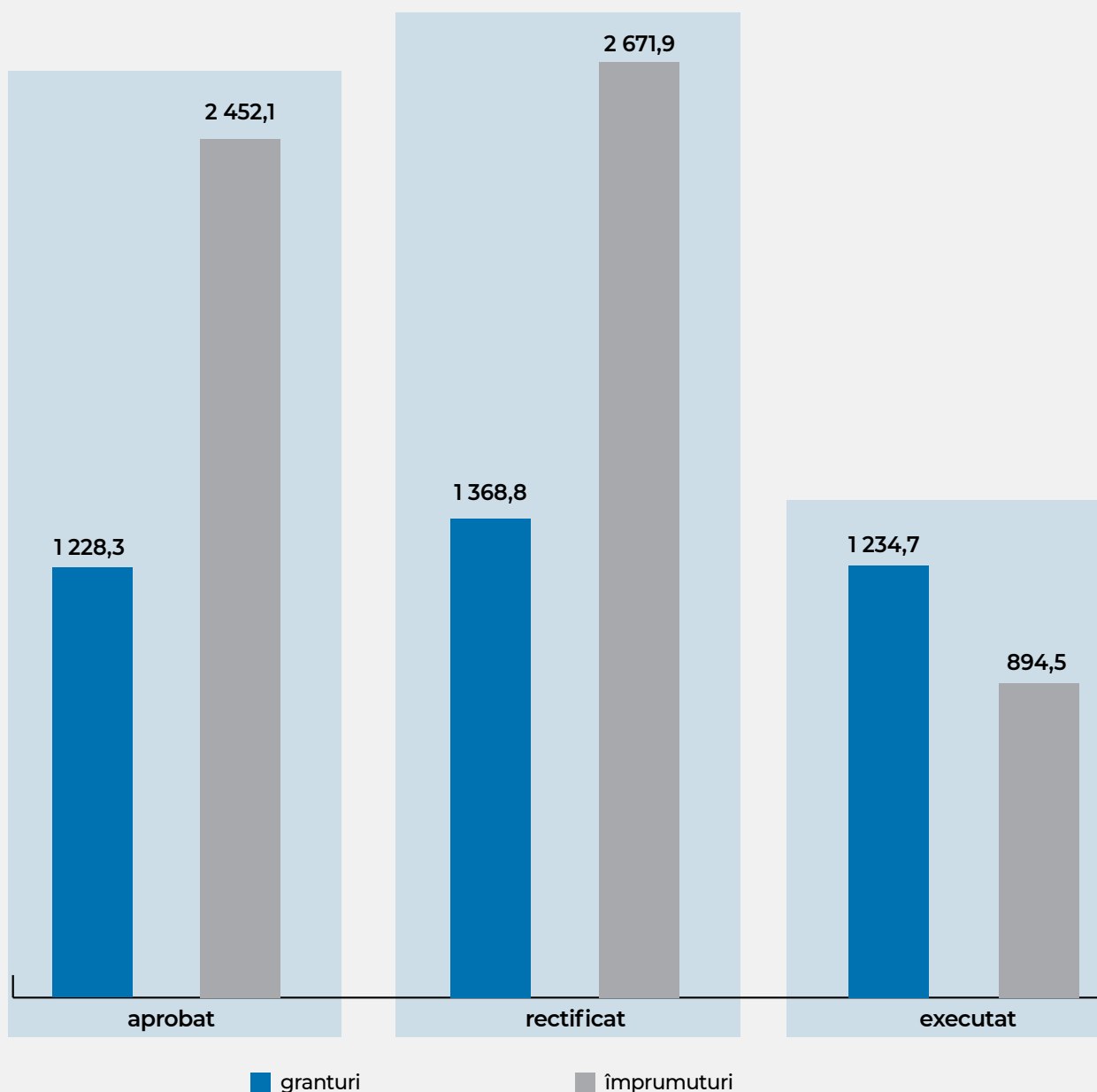
PROGRAME DE SUPTOR BUGETAR GENERAL

În 2019 programele de suport bugetar au prevăzut finanțarea reformelor structurale în sectorul educației, facilitarea și transparentizarea activității mediului de afaceri, asigurarea stabilității sectorului financiar, eficientizarea managementului investițiilor publice, inclusiv prin asigurarea acordării subvențiilor în agricultură într-un mod eficient și echitabil.

În 2019, din resursele FMI aferente Programului încheiat în 2016 au fost debursate 54,24 de mil. USD, inclusiv cca 27,51 mil. USD pentru susținerea bugetului de stat și 27,51 mil. USD pentru susținerea balanței de plăți.

Uniunea Europeană s-a axat pe finanțarea sectorului justiției, capacitatea statului de drept, reforma finanțelor publice și educație vocațională. Mai multe detalii pot fi văzute în Tabelul 9.

Figura 5. Sinteza programelor de suport bugetar, 2019.
Total, suport bugetar (mil. lei)

Sursa: Ministerului Finanțelor

Tabelul 9
Sinteza programelor de suport bugetar, 2019

Donatorul / Acordul	2019					2019					2019				
	aprobat					rectificat					executat				
	granturi		împrumuturi		total mii lei	granturi		împrumuturi		total mii lei	granturi		împrumuturi		total mii lei
	mil. EUR	mii lei	mil. dol SUA/ EUR	mii lei		mil. EUR	mii lei	mil. dol SUA/ EUR	mii lei		mil. EUR	mii lei	mil. dol SUA/ EUR	mii lei	
Comisia Europeană, pentru suport bugetar	62,1	1 228 338	46	791 200	2 019 538	65,4	1 368 822	47,2	837 328	2 206 150	63,7	1 234 661,4	22,1	384 065,7	1 618 727,1
PNA Energetic 2015											1	19 310,5			19 310,5
Educația vocațională-25mil. EUR – total	4,6	90 988			90 988	4,6	96 278			96 278	4,6	90 070,3			90 070,3
Liberalizarea regimului de vize (VISA Dia- log)-20 mil. EUR	4,9	96 922			96 922	4,9	102 557,0			102 557	4,9	95 944,5			95 944,5
Reforma în domeniul finanțelor publice-33 mil. EUR	7	138 460			138 460	7	146 510,0			146 510	6,5	125 518,3			125 518,3
ENPARD (agricultura)- 52,8 mil. EUR	14	276 920			276 920	17,3	362 089,0			362 089	17,1	330 224,9			330 224,9
DCFTA (liberalizarea comerțului)-27 mil. EUR	5,2	102 856			102 856	5,2	108 836,0			108 836	5,	98 685,7			98 685,7
Suport macrofinanciar (MFA)	20	395 600	46	791 200	1 186 800	20	418 600,0	47,2	837 328	1 255 928	10	192 967,0	22,1	384 065,7	577 032,7
Reforma poliției	6,4	126 592			126 592	6,4	133 952,0			133 952	14,6	281 940,3			281 940,3
Banca Mondială			41,44	712 682	712 681,9			1,6	28 006,1	28 006,1			1,3	23 387,3	15 633,8
IDA			11,44	196 682	196 681,9			1,6	28 006,1	28 006,1			1,3	23 387,3	15 633,8
Modernizarea sectorului sănătății			10,5	181 012,8	181 012,8			1,4	24 103,3	24 103,3			1,3	23 387,3	23 387,3
Ameliorarea competitivității			0,9	15 669,2	15 669,2			0,2	3 902,8	3 902,8					
IBRD			30	516 000	516 000										
DPO, suport bugetar			30	516 000	516 000										
Guvernul Romaniei								59	1 046 660	1 046 660					
FMI			40,8	700 986	700 986			28,1	498 334,3	498 334,3			27,5	487 033,8	487 033,8
BEI (Calea Ferată)			14,4	247 250	247 250			14,8	261 665	261 665					
TOTAL, suport bugetar	62,1	1 228 338	142,6	2 452 118	3 680 455,9	65,4	1 368 822	150,6	2 671 993,5	4 040 815,5	63,7	1 234 661,40	50,9	894 486,8	2 129 148,2
TOTAL în dol.SUA	77		142,6		219,6	81,10		150,6		231,7	79,04		50,9		
Cursul de schimb	19,8		17,2			20,93		17,7							

Sursa: Ministerului Finanțelor

Capitolul 3:

Asistența Externă 2019 Republica Moldova în cifre: cooperare regională

STRUCTURA ȘI ALOCAREA FINANȚĂRILOR ÎN CONTEXTUL COOPERĂRII REGIONALE.

Cooperarea pentru dezvoltare în ultimii ani a plecat de la formula clasică a acordurilor bilaterale și multilaterale de tipul „nord-sud”, spre cooperare „sud-sud”, cooperarea triunghiulară. Împărțirea „nordului” și „sudului” este utilizată pentru a se referi la diferențele sociale, economice și politice care există între țările dezvoltate (nord) și țările în curs de dezvoltare (sud). Deși majoritatea țărilor cu venituri mari se află într-adevăr în emisfera nordică, trebuie remarcat faptul că diviziunea nu este total fidelă diviziunii geografice efective. O țară este definită ca Nord sau Sud, nu după locație, ci în funcție de anumiți factori economici și de calitatea vieții populației sale.

Cooperarea Nord-Sud, care este cel mai tradițional tip de cooperare inclusiv pentru Republica Moldova, apare atunci când o țară dezvoltată sprijină economic sau cu un alt tip de resurse una mai puțin favorizată, de exemplu, cu ajutorul financiar în timpul unui dezastru natural sau al unei crize umanitare.

Cooperarea Sud-Sud este un cadru larg pentru colaborarea politică, economică, socială, culturală, de mediu și tehnică între țările cu un nivel de dezvoltare similar. Țările împărtășesc cunoștințe, abilități, expertiză și resurse pentru a-și atinge obiectivele de dezvoltare prin eforturi concertate. **Acest tip de cooperare permite de cele mai multe ori transferul lecțiilor învățate și adaptarea mai bună la contextul global.** Specific pentru țara noastră la acest capitol este faptul că majoritatea proiectelor transfronta-

liere pot fi clasificate ca făcând parte din sud-sud, sau **cooperarea triunghiulară**, care după cum sugerează și numele, implică trei actori, doi din sud și unul din nord. Aceasta din urmă (nord), care poate fi și o organizație internațională, asigură resursele financiare astfel încât țările din sud să poată face schimb de asistență tehnică pe un subiect specific. Experiența Moldovei de cooperare triunghiulară este proiectul pentru „Eficiența Energetică în industrie și construcții”, unde experți din Turcia, cu suportul financiar al Japoniei, au făcut schimb de experiență la subiectul eficientizării energetice ale clădirilor la fel ca și adaptarea cadrului legal la ultimele cerințe din sector.¹¹

Componentele de bază ale politicii regionale includ cooperarea transfrontalieră și transnațională care vizează asigurarea unei creșteri economice echilibrate și durabile a dezvoltării sociale în regiunile de frontieră.

Cooperarea transfrontalieră este o prioritate cheie a Instrumentului European de Vecinătate (ENI) al Uniunii Europene. Principiul de bază al căreia este dezvoltarea parteneriatelor în zonele de frontieră pentru a găsi soluții comune la probleme similare de pe ambele părți ale frontierei. De asemenea, aceasta își propune să consolideze cooperarea dintre statele membre ale UE și țările partenere de-a lungul frontierelor externe ale UE.

Republica Moldova este un participant activ la diferite parteneriate și organizații internaționale

¹¹ <http://www.oecd.org/dac/triangular-cooperation/GPI-Report-Triangular-Co-op-in-the-Era-of-the-2030-Agenda.pdf>

le. Programele de cooperare transfrontalieră și transnațională sunt dintre puținele programe europene în care autoritățile locale moldovenești beneficiază direct de proiecte finanțate de Comisia Europeană.

În cadrul ENI, Republica Moldova este eligibilă să participe la următoarele programe de cooperare transfrontalieră și transnațională:

- **Programul Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020;**
- **Programul Operațional Comun pentru Bazinul Mării Negre 2014-2020;**

- **Programul Transnațional Dunărea 2014-2020;**
- **Programul Teritorial de Cooperare a Parteneriatului Estic Republica Moldova – Ucraina.**

Parteneriatele create și finanțate în cadrul acestor programe oferă un cadru favorabil pentru stimularea încrederii reciproce între statele participante și contribuie la dezvoltarea spiritului de cooperare multilaterală.

Mai departe sunt descrise unele din cele mai importante proiecte de cooperare transfrontalieră și statutul acestora în 2019.

PROGRAMELE ÎN CONTEXTUL COOPERĂRII TRANSFRONTALIERE

RM este implicată activ în programele de cooperare transfrontalieră și transnațională, finanțate de UE, menite să contribuie la dezvoltarea și coeziunea statelor participante. Astfel, în cele ce urmează se prezintă statutul programelor în implementare.

PROGRAME ÎN IMPLEMENTARE

§ Programul Operațional Comun România – Republica Moldova 2014–2020

(81 mil. Euro pentru beneficiarii de pe întregul teritoriu al Republicii Moldova și din județele: Botoșani, Iași, Vaslui, Galați din România; cofinanțare minimă care trebuie asigurată: 10%)

§ Programul Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020 își concentrează intervenția asupra a patru obiective tematice:

1. Sprijin pentru educație, cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare;
2. Promovarea culturii locale și conservarea patrimoniului istoric;
3. Îmbunătățirea accesibilității către regiuni, dezvoltarea rețelelor și sistemelor de transport și comunicații;
4. Provocări comune în domeniul siguranței și securității.

Participanții la Program – 2 state: România și RM

Aria de cooperare: România: Județele: Botoșani, Vaslui, Iași, Galați;

RM: întreg teritoriul (organizațiile din Transnistria sunt eligibile dacă sunt înregistrate în RM).

În perioada de raportare, în cadrul acestui program au fost lansate 2 apeluri de propuneri de proiecte:

- pentru proiecte SOFT: 20 decembrie 2017 – 7 mai 2018;
- pentru proiecte HARD: 20 decembrie 2017 – 21 mai 2018.

În perioadă raportată, propunerile de proiecte transmise în cadrul celor 2 apeluri HARD și SOFT erau la etapa de evaluare administrativă și tehnică. În total au fost depuse 241 de propuneri de proiecte după cum urmează:

Propuneri de proiecte HARD – în total 79 de propuneri: solicitanți din România – 45; solicitanți din RM – 34;

Fonduri solicitate: de România – 56,7 mln. EUR; de RM – 52,27 mil EUR.

Fonduri planificate pentru proiectul HARD: 32 500 000 EUR.

Propuneri de proiecte SOFT – în total 162 de propuneri: solicitanți din România - 101; solicitanți din RM – 61.

Fondurile solicitate pentru implementarea proiectelor propuse de solicitanții din România constituie 20,97 mil. EUR, iar de solicitanții din RM – 18,03 mil. EUR.

Fonduri planificate pentru proiectele SOFT: 16 102 160 EUR.

Totodată, la finele lunii iunie 2019, autoritățile Române și cele din Republica Moldova au semnat patru contracte de finanțare pentru proiectele mari de infrastructură din cadrul Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020, în valoare totală de 24,23 mil. EUR și anume:

Proiectul „Infrastructura de comunicații” (COMINF), cu un buget total de 7,9 milioane EUR, dintre care 5 mil. EUR fonduri europene. Proiectul este un parteneriat între Ministerul Afacerilor Interne din Republica Moldova, Ministerul Afacerilor Interne din România și Ministerul Transporturilor din România. Scopul proiectului este îmbunătățirea schimbului de informații între cele două state partenere, prin dezvoltarea infrastructurii de comunicații.

Proiectul Cooperare Regională pentru Prevenirea și Combaterea Criminalității Transfrontaliere România – Moldova (THOR) are o valoare totală de 12,5 milioane EUR, din care 6,4 mil EUR, fonduri europene. Proiectul este derulat de parteneriatul încheiat între Inspectoratul General al Poliției Române și cel al Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră din România și din Republica Moldova. Scopul proiectului este creșterea securității granițelor estice ale Uniunii Europene, prin reabilitarea stațiilor de poliție din zona de frontieră a celor două state partenere, achiziția de echipamente și formarea personalului de poliție.

Proiectul îmbunătățirea structurii de operare SMURD (SMURD 2) are o valoare totală de 10 mil. EUR, dintre care 6,4 mil. EUR, finanțare europeană. Proiectul urmărește creșterea siguranței populației prin dezvoltarea capacității de intervenție în situațiile de urgență. Activitățile vor fi implementate de Inspectoratul General pentru Situații de Urgență din România, Inspectoratul General al Aviației și Ministerul Sănătății din România și partenerii din Republica Moldova, respectiv, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Institutul de Medicină de Urgență.

Proiectul „Creșterea calității serviciilor autorităților vamale, prin reconstrucția, reabilitarea și dotarea birourilor vamale din zona de graniță româno-moldoveană de la Albița-Leușeni, Sculeni-Sculeni, Giurgiulești-Giurgiulești”. Bugetul total al proiectului este de 10 mil. EUR, dintre care fonduri europene – 6,4 mil. EUR. Scopul proiectului este reabilitarea drumurilor din zona

birourilor vamale și achiziționarea echipamentelor IT (sisteme de supraveghere) și alte tipuri de echipamente (sisteme de iluminat și semnalizare etc) specifice activității vamale. Liderul proiectului este Agenția Națională de Administrare Fiscală din România, care va implementa acest proiect în parteneriat cu Serviciul Vamal al Republicii Moldova, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Iași și Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Galați.

Aceste proiecte totalizează 30% din fondurile europene alocate Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020.

§ Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014–2020

49 mil. EUR, din care 39 mil. Euro provin din Instrumentul European de Vecinătate (ENI) și 10 mil. EUR din Instrumentul de Asistență pentru Preaderare (IPA II) pentru participarea Turciei. La Program participă 8 state (România, Bulgaria, Grecia, Turcia, Ucraina, Georgia, Armenia și RM), cofinanțare minimă – 8%).

Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020 își concentrează intervenția asupra următoarelor obiective tematice:

- Dezvoltarea Afacerilor și IMM-urilor. Promovarea dezvoltării economice și sociale în regiunile de pe ambele părți ale frontierelor comune;
- Protecția mediului, atenuarea și adaptarea la schimbările climatice. Abordarea provocărilor comune în domeniul mediului, sănătății publice, siguranță și securitate.

În cadrul acestui program au fost lansate 2 apeluri de propuneri de proiecte. Primul apel a fost lansat în ianuarie 2017, iar colectarea propunerilor în cadrul acestui apel a avut loc în perioada 31 ianuarie – 31 mai 2017. Proiectele din cadrul acestui apel se află la etapa de implementare. RM participă în 11 proiecte: în 2 proiecte, în calitate de partener lider, iar în 9 – în calitate de partener. Valoarea totală a bugetului pentru instituțiile din RM este de 1.954.927,80 EUR.

Cel de-al II-lea apel de propuneri de proiecte a fost lansat în toamna anului 2018, iar propunerile de proiecte au fost colectate în perioada 01 octombrie 2018 – 05 februarie 2019. În cadrul acestui apel au fost depuse 247 de propuneri de proiecte. Din partea Republicii Moldova au fost depuse 19 propuneri de proiect, suma totală a fondurilor solicitate prin intermediul propunerilor de proiect depuse constituie 18 354 205,6 EUR. Din cele 19 propuneri de proiecte 15 au fost selectate pentru finanțare, cu 17 beneficiari. Bugetul partenerilor din Republica Moldova pentru proiectele selectate pentru finanțare este de 2.229.704,92 EUR.

§ Programul Transnațional Dunărea 2014–2020

Buget total per întreg programul: 262.989.835, 60 EUR; fonduri ENI ce pot fi accesate de partea nerii din Republica Moldova – 5 mil. EUR; 14 țări participante (Austria, Bulgaria, Croația, Cehia, Ungaria, România, Slovenia, Slovacia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Serbia, RM, Germania, Ucraina), cofinanțare minimă: 15%.

Programul este structurat pe următoarele obiective prioritare:

- Regiunea inovatoare și social responsabilă Dunărea;
- Mediul și cultura responsabilă regiunea Dunării;

- O mai bună și energie conectată regiunea responsabilă Dunărea;
- O regiune a Dunării bine guvernată.

În cadrul Programului Transnațional Dunărea au fost lansate 3 apeluri de propuneri de proiecte. Primul apel s-a desfășurat în perioada 29 martie 2016 – 09 mai 2016. În cadrul acestui apel reprezentanții RM au participat exclusiv în calitate de asociați, fără a avea drepturi depline de parteneri. Entitățile din RM nu au contribuit financiar la activitățile proiectelor.

Al II apel de propuneri de proiecte s-a desfășurat în perioada 09 mai 2017 – 06 iunie 2017. În cadrul acestui apel reprezentanții RM au participat ca parteneri în 9 proiecte, valoarea alocată pentru implementarea acestora fiind de 668.788,50 EUR.

Cel de-al III-lea apel de propuneri de proiecte s-a desfășurat în perioada 28 ianuarie 2019 – 08 martie 2019 și despre rezultatul acestui apel se va relata în următorul raport privind asistența externă.

§ Programul Teritorial de Cooperare a Parteneriatului Estic Republica Moldova – Ucraina

Perioada 2014 – 2019; 3,3 mil. Euro; țările participante: RM și Ucraina (regiunea Cernăuți, Odessa și Vinița); cofinanțare minimă care trebuie asigurată: 10 %.

Obiectivele de bază ale Programului Teritorial de Cooperare a Parteneriatului Estic Republica Moldova – Ucraina:

- Îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale din regiunile de frontieră prin proiecte comune care susțin dezvoltarea economică și socială;
- Abordarea provocărilor comune în domeniile mediului, ocupării forței de muncă, sănătății publice și oricărui alt domeniu de interes comun având o dimensiune transfrontalieră;
- Cultură, educație și sport.

În cadrul acestui program, în calitate de beneficiari lideri, au fost implementate 12 proiecte din partea RM și 4 din partea Ucrainei. CE a aprobat cele 16 proiecte la sfârșitul anului 2016, respectiv proiectele date au fost implementate în perioada 2017-2018. Prin intermediul proiectelor implementate în cadrul Programului, RM a beneficiat de 1,5 mln. EUR.

Notă: perioada de implementare pentru toate cele 16 proiecte a fost până la finele lunii aprilie 2019, iar ședința finală a Comitetului Comun de Decizie și Monitorizare al Programului a avut loc pe 13.06.19 la Kiev. Programul s-a încheiat pe 30 iunie 2019.

Cadrul de Cooperare regională din care face parte țara noastră cuprinde mai mult decât instrumentele clasice de vecinătate. Există anvelopa regională a UE, care este facilitată de organizații internaționale, din care face parte și Republica Moldova, iar cele mai importante proiecte sunt prezentate în Tabelul 10.

Tabelul 10.

Republica Moldova în contextul cooperării regionale a UE, 2019.

Numele proiectului	Bugetul dedicat Republicii Moldova	Data începerii proiectului	Sfârșitul proiectului
Consolidarea sectorului financiar și a instituțiilor sale și a mitigării crizelor sectoriale	€ 1 800 000	01.06.2009	31.12.2020
Fondul European pentru Europa de Sud	€ 357 000	17.12.2009	17.12.2019
ÎMM accesul la finanțare Faza I - BERD/KfW	€ 816 000	22.12.2010	22.12.2019
BEI-04 ÎMM accesul la finanțare - BEI	€ 816 000	22.12.2012	22.12.2020
Fondul Verde pentru dezvoltare - Extensia pentru zona de vecinătate estică	€ 667 500	20.12.2013	31.12.2019
STAREP (Strengthening Auditing and Reporting in the Countries of the EaP)	€ 200 000	26.02.2014	26.02.2019
DCFTA facilitarea accesului direct la finanțare a ÎMM	€ 2 657 200	01.09.2014	31.08.2024
SBS Program – EGP BAS Phase II	€ 800 000	24.12.2015	22.12.2019
Suport pentru implementarea DCFTA în Republica Moldova, Programul BERD DCFTA	€ 5 829 000	12.05.2016	11.05.2026
WBG technical support to the implementation of the Mayors for Economic Growth initiative	€ 65 000	03.10.2016	16.12.2020
Suport pentru implementarea DCFTA în Republica Moldova, BEI	€ 6 274 600	19.12.2016	18.12.2031
Primarii pentru creșterea Economică	€ 647 374	01.01.2017	31.12.2020
Primarii pentru creșterea economică 2, asistența tehnică	€ 1 300 000	01.01.2017	31.12.2020
Parteneriatul estic: Facilitarea comerțului - o Inițiativa EU4Business	€ 780 000	01.09.2017	31.08.2020
EU4Business: De la politici la acțiune	€ 640 000	08.12.2017	31.08.2020
Suport pentru implementarea DCFTA, Faza II de către BERD	€ 3 890 000	21.12.2017	20.12.2027
Investiție specifică țării UE-BERD Evaluări climatice și planuri de acțiune pentru țările Parteneriatului Estic (PE)	€ 400 000	16.08.2018	22.04.2021
Facilitarea reformelor structurale: componenta Băncii Mondiale	€ 300 000	14.09.2018	30.05.2023
Green for Growth – Extension to Neighbourhood East II	€ 307 858	12.12.2018	18.12.2040
2018 NIP decision share – Green for Growth – Extension to Neighbourhood East II	€ 258 142	19.12.2018	18.12.2040
EU4Business - Moneda locală Inițiativă de parteneriat a UE: Fondul european pentru Europa de Sud-Est (EFSE)	€ 3 522 400	20.12.2018	20.06.2039

Sursa: Date compilate în baza chestionarelor AE 2019 a Ministerului Finanțelor partenerilor de dezvoltare.

Capitolul 4:

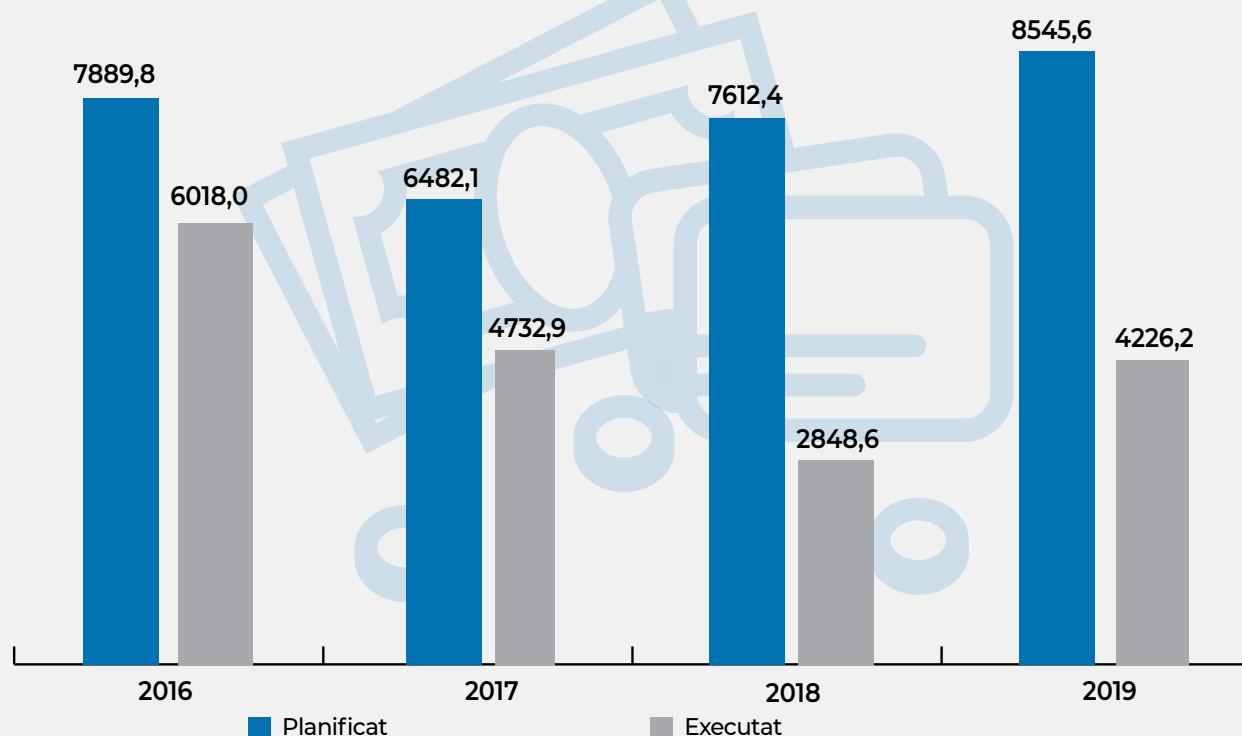
Provocări/probleme în procesul implementării asistenței externe

PREVIZIBILITATE ȘI CAPACITATEA NAȚIONALĂ DE ABSORBȚIE A AE 2019

Deși Republica Moldova este un recipient relativ modest al asistenței externe în regiune, este de remarcat că în continuare capacitatea de absorbție istorică la nivel național a resurselor alocate este joasă. Astfel, 47% din alocațiile planificate în BPN în 2019 pentru proiectele finanțate din surse externe au fost efectiv cheltuite. În 2019 s-a repetat

situația ultimilor doi ani (2017-2018), ani în care în care valoarea cheltuielilor nu a depășit 40 % din sumele prevăzute în proiecțiile de buget. La fel, gradul redus de previzibilitate al fluxului de asistență externă, cauzat de diverși factori, afectează per general sustenabilitatea procesului de planificare bugetară pe termen mediu (vezi Figura 6). Reorientarea structurală și sectorială a AE în condițiile COVID – 19 va pune presiuni pe sistemul finanțelor publice naționale în 2020 și cel puțin pentru anul bugetar următor.

Figura 6 Evoluția debursărilor din asistența financiară externă comparativ cu valorile planificate în BPN (mil. lei)

Sursa: Rapoartele de executare a BPN, 2016- 2019 și Notele Informative la Bugetul de Stat..

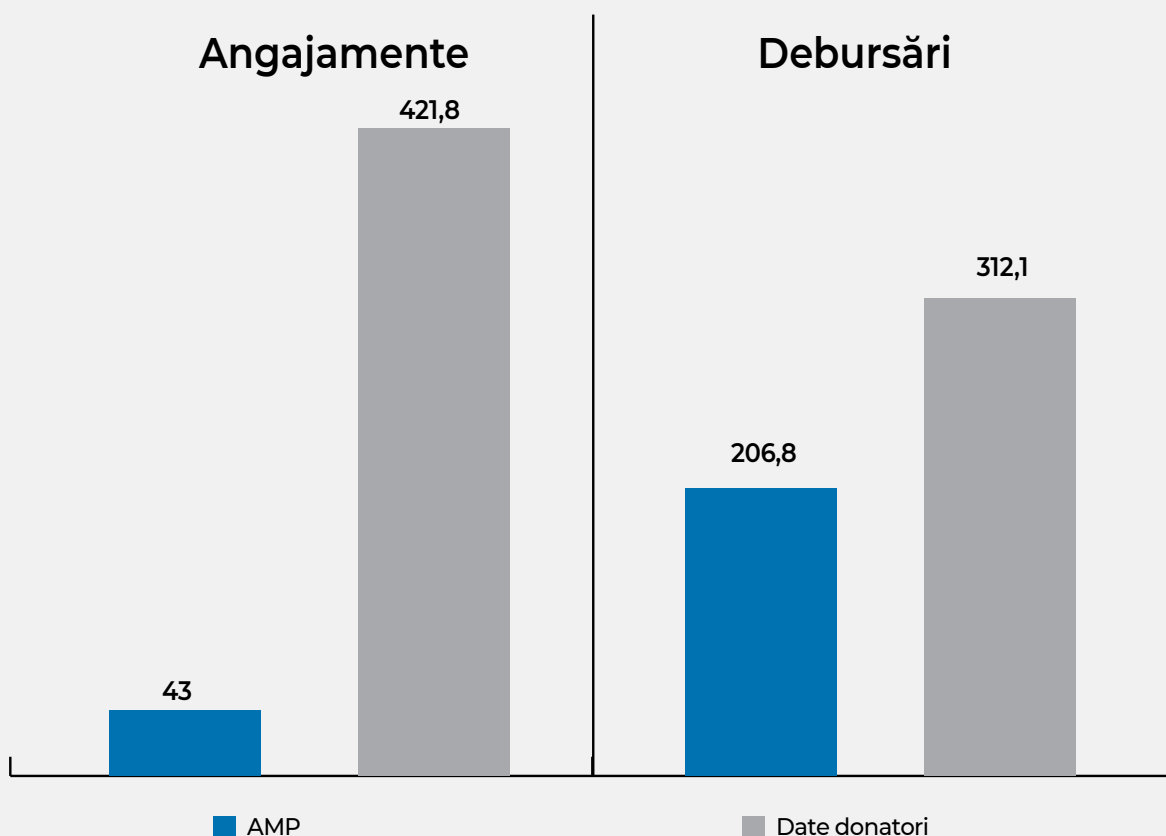
FUNCȚIONALITATEA PLATFORMEI AMP

Platforma pentru Gestionarea Asistenței Externe – Republica Moldova a fost lansată în 2014 și prezintă portalul de date care permite atât donatorilor cât și ordonatorilor de asistență externă să raporteze și, respectiv, să monitorizeze fluxul Asistenței Externe în timp real. Conform datelor raportate de către donatori în cadrul exercițiului de monitorizare valoarea totală a asistenței financiare externe, debursa te în anul 2019 la BPN, constituie cca **312,1 mil EUR sau cca 6,41 miliarde de lei**. Conform datelor raportate de către coordonatorii sectoriali ai asistenței externe și /sau beneficiarii naționali, pe parcursul anului 2019 intrările de resurse de asistență financiară externă au constituit cca 207 mil. EUR (cca 4,2 miliarde lei).*

Valoarea raportată de către coordonatorii sectoriali reprezintă o sumă relativ redusă ce denotă următoarele aspecte:

- coordonatorii sectoriali nu dețin informația deplină privind proiectele de asistență externă în sectoarele patronate din cauza beneficiarilor care nu raportează sau implementatorilor /donatorilor care nu partajează informația despre sumele valorificate;
- multe proiecte sunt implementate prin management direct și indirect al donatorilor, astfel coordonatorii sectoriali naționali nu dețin informații privind sumele valorificate;
- lipsa responsabilității beneficiarilor /implementatorilor în actualizarea informației pe AMP, inclusiv problemele tehnice ale AMP.

Figura 7 Diferența dintre datele prezentate pe platforma AMP și datele prezentate de către donatori (mil. EUR) în 2019

Sursa: Date comparative din chestionarele AE remise donatorilor și amp.gov. md

* www.amp.gov.md

RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, adoptată de comunitatea internațională, reprezintă un nou proiect ambițios care răspunde tendințelor și provocărilor globale și include 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD)¹². În RM, prima etapă de naționalizare a Agendei 2030 a avut loc în perioada anilor 2016 - 2017 prin: (i) identificarea relevanței ODD-urilor (obiectivelor și țințelor) și analiza nivelului de corelare între Agenda 2030 și prioritățile naționale de politici; (ii) adaptarea (formularea) obiectivelor și țințelor din Agenda 2030 în corespundere cu necesitățile și prioritățile naționale și identificarea documentelor de politici în care acestea urmează a fi integrate; (iii) definirea sistemului de date necesare pentru monitorizarea și evaluarea nivelului de implementare a ODD-urilor¹³. În 2019, pentru prima dată, Ministerul Finanțelor a raportat și indicatorii aferenți ODD 17. **Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.**

Raportarea a permis nu doar prezentarea matricială pe rezultatele globale ale Asistenței Externe, dar a atras atenția în premieră și asupra co-creării platformelor de cooperare și a co-designului instrumentelor de finanțare, dar, nu în ultimul rând, asupra transparenței acordării Asistenței Externe. Astfel, implementarea ODD 17 presupune responsabilizarea atât a beneficiarilor, cât și a donatorilor pe câteva aspecte: 1) măsurarea rezultatelor și a schimbării generate, 2) sustenabilitatea și 3) transparența beneficiarilor și donatorilor.

Măsurarea alinierii sprijinului partenerilor de dezvoltare la prioritățile țării în ceea ce privește proiectarea intervenției și tipul mecanismelor de raportare a rezultatelor oferă o evaluare relevantă cu privire la gradul de „respect pentru spațiul politic și conducerea fiecărei țări pentru stabilirea și punerea în aplicare a politicilor

de reducere a sărăciei și asigurarea dezvoltării durabile”¹⁴.

În special pentru intervențiile aprobate în anul de referință (adică cel mai recent comportament), **evaluarea** măsoară modul în care sprijinul din partea altor țări și a organizațiilor internaționale stabilește priorități și condiții exogene țărilor partenere care beneficiază de cooperare pentru dezvoltare și care nu sunt reflectate în mecanismele existente de stabilire a priorităților sau instrumentele de planificare.

Informațiile colectate de-a lungul indicatorului reprezintă o „oglină bidirecțională”, oferind atât o estimare la nivel de țară a spațiului politic existent al unui stat, cât și o estimare la nivel de partener de dezvoltare a gradului său de aliniere cu cadrele de rezultate existente și mecanismele de stabilire a priorităților în țările partenere unde își desfășoară activitatea.

Ultima este asigurată prin măsurarea a doi indicatori:

1. **ODD 17.15.1. Nivelul de utilizare al cadrelor de rezultate și instrumentelor de planificare ale țării de către furnizorii de cooperare pentru dezvoltare. Valoarea agregată a acestuia este 2,9 din 5 posibil.** Acest indicator este unul agregat și reprezintă mai mult un instrument de autoevaluare a donatorilor pe 2 dimensiuni;
2. **ODD 17.16.1.1. Raportarea progreselor asupra aplicării cadrului de monitorizare a eficienței dezvoltării cu participarea mai multor parteneri, care acordă suport în atingerea de către țară a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Valoarea agregată a acestuia este de 36%.**

Acești indicatori vor putea fi comparați de către agențiile relevante ONU în plan transnațional începând cu anul 2021.

¹² <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/>

¹³ <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/sustainable-development-goals.html>

¹⁴ <https://unstats.un.org/sdgs/metadata/>

Capitolul 5:

Cele mai importante evenimente care au avut loc în 2019 în implementarea asistenței externe*

MINISTERUL FINANTELOR A DESFĂȘURAT „FORUMUL COMUN DE PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE”

Scopul evenimentului a fost de a oferi o platformă de discuții cu partenerii externi de dezvoltare privind prioritățile de politici guvernamentale, precum și informarea comunității donatorilor referitor la noile măsuri de eficientizare a mecanismului de coordonare și management al asistenței externe.

A PROFUNDAREA RELAȚIILOR BILATERALE CU REPUBLICA AUSTRIACĂ

Ministerul Finanțelor, prin prisma rolului de autoritate națională de coordonare și management al asistenței externe, precum și rolului de punct unic de control cu partenerii externi de dezvoltare, a agreat împreună cu partea austriacă cadrul de cooperare cu ADA, consemnat în *Strategia de cooperare a Austriei cu Republica Moldova pentru anii 2021-2025*.

A FOST LANSATĂ ETAPA II A CELUI DE-AL 3-LEA APEL DE PROPUNERI DE PROIECTE ÎN CADRUL PROGRAMULUI TRANȘNAȚIONAL DUNĂREA 2014-2020

În I etapă al celui de-al 3-lea apel de propuneri de proiecte în cadrul Programului menționat au fost depuse 276 Expresii de Interes, care presupun

descrierea pe scurt a proiectelor. Din Republica Moldova la depunerea propunerilor au participat 86 de instituții.

ACORDURILE DE FINANȚARE DIN CADRUL PROGRAMULUI ANUAL DE ACȚIUNI PENTRU 2018 (PAA 2018) AL UNIUNII EUROPENE (UE) PENTRU REPUBLICA MOLDOVA AU FOST SEMNATE

În iulie 2019, au fost semnate 3 acorduri de finanțare din cadrul Programului Anual de Acțiuni pentru 2018 (PAA 2018) al Uniunii Europene (UE) destinate Republicii Moldova. Valoare totală a PAA 2018 constituie 50,75 mil. EUR asistență nerambursabilă, inclusiv:

- Acordul de finanțare „Consolidarea supremației legii și a mecanismelor anticorupție în Republica Moldova” – (8 mil. EUR grant)
- Acordul de finanțare „Sustținerea economică incluzivă a regiunilor focale ale Republicii Moldova” – (23,0 mil. EUR grant)
- Acordul de finanțare „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere RM-UE” – (9,25 mil. EUR grant)
- Sustținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii V – (10,5 mil. EUR grant) (NU NECESITĂ ÎNCHEIEREA UNUI ACORD DE FINANȚARE)

* aceste sunt evenimentele identificate în spațiul public de către autor și nu reflectă neapărat toate evenimentele importante.

ÎNCHEIEREA PROGRAMULUI DE COOPERARE TERITORIALĂ REPUBLICA MOLDOVA – UCRAINA 2007-2013 ÎN CADRUL PARTENERIATULUI ESTIC (EAPTC)

În iunie 2019, la Kiev, Ucraina a avut loc Conferința finală a Programului de Cooperare Teritorială Republica Moldova – Ucraina 2007-2013 în cadrul Parteneriatului Estic (EaPTC), în cadrul căreia a fost prezentat bilanțul Programului, cele mai importante rezultate și provocări întâmpinate pe parcursul implementării Programului. Au fost remarcate parteneriatele create în cadrul celor 16 proiecte implementate în valoare totală de 3,8 mil. EUR, dintre care 3,3 mil. EUR finanțate de către Comisia Europeană și 0,5 mil. EUR cofinanțarea asigurată de beneficiari. Republica Moldova a avut calitate de partener lider în 12 din cele 16 proiecte.

MINISTERUL FINANTELOR A SEMNAT 3 ACORDURI DE FINANȚARE PRIVIND INTERCONECTAREA REȚELOR DE ENERGIE ELECTRICĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA CU CELE DIN ROMÂNIA

În iunie 2019, la Ministerul Finanțelor a avut loc ceremonia de semnare a Acordurilor de Finanțare între Republica Moldova și Asociația Internațională de Dezvoltare privind Proiectul de Dezvoltare a Sistemului Energetic și a Acordului de Grant între Republica Moldova, Î.S. Moldelectrica și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare privind Proiectul „Interconectarea rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, Faza I”, în valoare totală de 100 de milioane de euro, 60 de milioane de euro fiind sub formă de împrumut, iar 40 de milioane euro – grant. În urma unui împrumut inițial de 160 de milioane de euro, oferit în părți egale de BERD și BEI, UE se alătură acum la proiect cu un grant investițional de 40 de milioane de euro. Banca Mondială oferă un împrumut de 70 de milioane de dolari SUA.

A FOST SEMNAT ACORDUL DE FINANȚARE ȘI PROIECT ÎNTRE KFW, REPUBLICA MOLDOVA ȘI ADR CENTRU PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTULUI „ÎMBUNĂTĂȚIREA INFRASTRUCTURII DE APĂ ÎN MOLDOVA CENTRALĂ”

4 PROIECTE MARI DE INFRASTRUCTURĂ, ÎN VALOARE DE 24,2 MIL. EUR (GRANT), AU FOST CONTRACTATE PRIN PROGRAMUL OPERAȚIONAL COMUN ROMÂNIA-REPUBLICA MOLDOVA 2014-2020

La finalul lunii iunie 2019, autoritățile Române și cele din Republica Moldova au semnat patru contracte de finanțare pentru proiectele mari de infrastructură care vor fi susținute prin intermediul Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020. Aceste proiecte totalizează 30% din fondurile europene alocate Programului Operațional Comun România-Republica Moldova 2014-2020.

Proiectele de cooperare transfrontalieră vor fi derulate în parteneriat între autoritățile din România și cele din Republica Moldova și anume:

- **Proiectul „Infrastructura de comunicații” (COMINF)**, cu un buget total de **7,9 milioane de euro**, dintre care 5 milioane de euro, fonduri europene. Scopul proiectului este îmbunătățirea schimbului de informații între cele două state partenere, prin dezvoltarea infrastructurii de comunicații;
- **Proiectul Cooperare Regională pentru Prevenirea și Combaterea Criminalității Transfrontaliere România-Moldova (THOR)** are o valoare totală de **12,5 milioane de euro**, din care 6,4 milioane de euro fonduri europene. Scopul proiectului este creșterea securității granițelor estice ale Uniunii Europene, prin reabilitarea stațiilor de poliție din zona de frontieră a celor două state partenere, achiziția de echipamente și formarea personalului de poliție.

- **Proiectul îmbunătățirea structurii de operare SMURD (SMURD 2)** are o valoare totală de **10 milioane de euro**, dintre care 6,4 milioane de euro, finanțare europeană. Proiectul urmărește creșterea siguranței populației prin dezvoltarea capacității de intervenție în situațiile de urgență;
- **Proiectul „Creșterea calității serviciilor autorităților vamale, prin reconstrucția, reabilitarea și dotarea birourilor vamale din zona de graniță româno-moldoveană de la Albița-Leușeni, Sculeni-Sculeni, Giurgiulești-Giurgiulești”**. Bugetul total al proiectului este de **10 milioane de euro**, dintre care fonduri europene – 6,4 milioane de euro. Scopul proiectului este reabilitarea drumurilor din zona birourilor vamale și achiziționarea echipamentelor IT (sisteme de supraveghere) și alte tipuri de echipamente (sisteme de iluminat și semnalizare etc) specifice activității vamale.

Concluzii:

Exercițiul de consultare a donatorilor în Moldova, care a avut loc în iulie- septembrie 2020, a arătat un nivel mediu spre ridicat de corelație a programelor donatorilor cu prioritățile guvernamentale, dar au fost identificate încă multe lacune. În toate cele patru categorii de domenii de politică care acoperă toate cele 17 ODD (1. Economie și infrastructură; 2. Drepturile omului și guvernanta; 3. Domenii sociale și 4. Mediu) au fost identificate lacune specifice care nu sunt acoperite (sau acoperite insuficient) de programele donatorilor, în special lipsa resurselor pentru efectuarea analizelor structurale, studiilor de fezabilitate, ceea ce duce la creșterea costurilor de implementare, sau mai grav, la alegerea instrumentelor de intervenție nepotrivite. Lacunele dezvăluie necesitatea mai multor instrumente de asistență, asistență instituțională și analitică, intervenții la nivel local, sprijin pentru IMM-uri și firme etc., în toate domeniile de politici analizate, în conformitate cu prioritățile politice ale Guvernului. Lacunele identificate sunt rezultatul unei serii de probleme sistemice legate de calitatea guvernării.

Analiza a relevat o serie de provocări care afectează practic implementarea tuturor proiectelor în Republica Moldova: incertitudinea politică și angajamente „on-off” pentru reforme, capacitatea redusă a guvernului de a planifica și prioritiza politicile (în special la nivel sectorial) și, adesea, chiar lipsa de viziune sau interesul redus al guvernului și / sau a anumitor ministere pentru priorități formulate în cadrul planificării politicilor de cheltuieli, capacități reduse de ab-

sorbție de către guvernul central și autoritățile publice locale a asistenței donatorilor, care sunt deosebit de relevante pentru proiecte mari de infrastructură, coordonarea insuficientă a donatorilor de către Ministerul Finanțelor, dar și suprapunerea agendelor donatorilor din cauza unui nivel scăzut al datelor despre asistența externă în Republica Moldova (cu mențiunea clară a necesității revizuirii platformei AMP).

Coordonarea donatorilor, în ciuda progreselor semnificative în acest sens din ultimii ani, rămâne o provocare majoră. Donatorii menționează insuficiența în discuțiile detaliate și coordonare, în special la nivel sectorial, în timp ce la nivel general întâlnirile tind să fie superficiale și mai degrabă formale, axându-se pe starea curentă a proiectelor și mai puțin pe viziunea strategică și cum poate statul, cât și donatorii, genera schimbări.

În ciuda faptului că este o provocare, există unele evoluții pozitive legate de coordonarea donatorilor. De exemplu, întâlnirile organizate de Ministerul Finanțelor, atât generale cât și tematice tind să depășească schimbul de informații și sunt mai apropiate ideii coordonării donatorilor. Mai mult, coordonarea Asistenței Externe de către Ministerul Finanțelor permite ca asistența externă să fie ancorată în cadrul bugetar pe termen mediu și bugetul anual de stat, documente directe pentru donatori în ceea ce privește prioritățile guvernului în pe termen mediu și scurt, pentru a alinia asistența externă la nevoile țării.

Anexe

ANEXA 1.

ASISTENȚA EXTERNĂ ÎN 2019

	Angajamente (mil.)	Debursări (mil.)	Valuta	Angajamente (mil. EUR)	Debursări (mil. EUR)	Rata de schimb
BM	34	24,6	US\$	31,5	22	0,9
UE	42,4	92,9	EUR	42,4	92,9	1
BERD*	156,9	57,2	EUR	156,9	57,2	0,9
OIM*	2,7	2,7	USD	2,4	2,4	0,9
UNFPA*	1,3	1,3	USD	1,1	1,1	0,9
PNUD*	1,8	9,8	USD	1,6	8,8	0,9
UNWOMEN*	2,4	2,1	USD	2,1	1,9	0,9
Regatul Unit Al Mării Britanii	3,2	3,2	Pounds	3,5	3,5	1,1
Elveția	11,7	13,2	CHF	10,9	12,3	0,9
Republica Cehă	98,3	93,6	CZK	3,7	3,6	0,
USAID*	28,1	23,2	USD	25,2	20,8	0,9
Germania	18,9	7	EUR	18,9	7	0,9
Finlanda	0,1	0,1	EUR	0,1	0,1	0,9
Franța	0,2	0,2	EUR	0,2	0,2	0,9
Lichtenstein	0,9	0,9	EUR	1	0,9	0,9
FAOM	0,6	0,6	USD	0,6	0,6	0,9
Japan	0,9	0,9	USD	0,	0,8	0,9
UNICEF*	2,3	1,9	USD	2,1	1,8	0,9
IFAD*	0,5	0,5	USD	0,5	0,4	0,9
SlovakAid	0,5	0,5	EUR	0,5	0,5	1
Norvegia	30	30	SEK	2,8	2,8	0,1
UNCHR*	5	4,9	MDL	0,3	0,5	0,1
Suedia	132,3	132,3	SEK	12,4	12,4	0,1
BEI	45	9 ,5	EUR	45	9,5	0,9
Bulgaria	0,6	0,6	EUR	0,6	0,6	1
ADA	2,2	2,2	USD	2	2	0,9
BCE	10	1,9	EUR	10	1,9	1
Fondul Global	2,2	2,2	USD	2	2	0,9
FMI	45,1	45,	USD	41	41	0,9
Total				421,8	312,1	

Sursa: Date calculate în urma completării chestionarului AE 2019 de către partenerii de dezvoltare. *Un aspect important în cadrul acestui exercițiu, pe care trebuie să îl menționăm, este că în special agențiile implementatoare (UN dar și alții), operează cu bani mobilizați din partea a multipli donatori.

ANEXA 2 PRINCIPALELE DOMENII DE INTERVENȚIE PE SECTOARE A DONATORILOR

Dezvoltarea economică și oportunitățile de piață, inclusiv creșterea economică durabilă și incluzivă, protecția socială și sănătatea		Consolidarea instituțiilor și buna guvernare, inclusiv statul de drept și securitatea		Conectivitate, eficiență energetică, mediu și schimbări climatice		Mobilitatea, sprijinul pentru criteriile de referință privind liberalizarea regimului de vize și suport pentru educație, formare și cercetare		Problemele transversale, inclusiv consolidarea societății civile, promovarea drepturilor omului și a egalității de gen și îmbunătățirea comunicării strategice, inclusiv cea cu cetățenii	
Dezvoltare economică	BERD, UE, Germania, Suedia, USAID	Justiție și afaceri interne	USAID, SUA, Estonia, UE, Franța, Ungaria, Letonia, Olanda, România, Suedia, Marea Britanie	Transport	BEI, BERD, UE, Banca Mondială, România	Liberalizarea regimului de vize	Estonia, UE, Franța, Ungaria, Letonia, Olanda, Suedia, România, Marea Britanie	Societatea civilă	Austria, Republica Cehă, UE, Finlanda, Germania, Slovacia, Elveția, România, Polonia, Suedia, Marea Britanie, SUA
Agricultură, siguranța alimentelor și dezvoltare rurală	Austria, Republica Cehă, UE Letonia, Lituania, Polonia, România, SUA, Japonia, JIKA, BERD, IFAD, FAO	Guvernarea democratică și administrația publică	Austria, Republica Cehă, Estonia, UE, Germania, Letonia, Lituania, Olanda, Polonia, România, Elveția	Energetică	Banca Mondială, BEI, UE, BERD, România, Suedia, Lichtenstein	Migrația (managementul frontierei)	OIM, Austria, Republica Cehă, UE, Italia, România	Egalitatea de gen	UN Women, PNUD, Austria, UE, Lituania, Suedia, Republica Cehă
						Mobilitate	Franța, UE, România		
Protecția socială și sănătatea	OMS, Banca Mondială, Japonia, JIKA, TIKA, Elveția, BDCE, Austria, Republica Cehă, BEI, UE, Germania, Suedia	Guvernanța economică	Banca Mondială, Austria, UE, Olanda, Slovacia, Marea Britanie	Mediu și schimbările climatice	GEF, Austria, Republica Cehă, BEI, UE, Germania, Slovacia, Elveția, Suedia, România	Tineret	UE, UNFPA, UNICEF, SUA	Comunicare	UE Cele mai active state membre: Marea Britanie, Suedia, Germania, SUA
						Ocuparea forței de muncă și educație	Banca Mondială, Austria, UE, Germania, Lichtenstein, România, Elveția		
						Cultură și media	Republica Cehă, Franța, UE, România, Elveția, Marea Britanie		
						Cercetare și inovare	UE		

ANEXA 3

LISTA INSTITUȚIILOR BENEFICIARE DE ASISTENȚĂ TEHNICĂ EXTERNĂ, 2019

		Nr. proiecte asistență tehnică externă – ajustată*	Valoarea asistenței tehnice externe, mil.EUR – ajustată*
1	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale*	23	24,4
2	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	36	19,5
3	Ministerul Afacerilor Interne	25	18,6
4	Ministerul Justiției	4	9,9
5	Ministerul Economiei și Infrastructurii	29	9,4
6	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	23	12,7
7	Ministerul Finanțelor	12	4,2
8	Ministerul Apărării	0	0
9	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	0	0
10	Cancelaria de Stat	12	22,9
11	Biroul Național de Statistică	7	6
12	Banca Națională a Moldovei	4	4,4
13	Centrul Național Anticorupție	6	3,2
14	Parlamentul Republicii Moldova	1	1,5
15	Consiliul Audiovizualului	2	0,6
16	Comisia Electorală Centrală	1	0,2
17	Consiliul Concurenței	2	0,1
18	Curtea Constituțională	1	0,1
19	Alții (care nu au raportat)	39	
TOTAL		236	177,6

Sursa: Ministerul Finanțelor,

* inclusiv TAIEX, Proiecte Twinning

